

The Power Of Feeling Powerless

I. When The Going Gets Tough...Get Praying!

1. מנין המצוות לרמב"ם - מצות עשה ה

להתפלל לו שנאמר ועבדתם את ה' אלהיכם, עבודה זו היא תפלה

2. השגות הרמב"ן לספר המצוות לרמב"ם מצות עשה ה

ואם אולי יהיה מדרשם בתפלה עיקר מה"ת נמנה אותו במניינו שלהרב ונאמר שהיא מצוה לעת הצרות שנאמין שהוא יתברך ויתע' שומע תפלה והוא המציל מן הצרות בתפלה וזעקה

3. שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ב סימן כה

ופשוט שאף הסוברים דתפלה הוא רק מדרבנן הוא רק לענין להתפלל בכל יום אף שאין לו צורך מיוחד אבל כשיש להאדם צורך מיוחד כמו בעת צרה יודו שהוא חיוב מן התורה להתפלל. ומפורש כן ברמב"ן בסה"מ מ"ע סימן ה' עיי"ש... לכן ברור שלכו"ע מחוייבין להתפלל בעת צרה מדאורייתא אף להסוברין תפלה דרבנן. וכוונת הרמב"ן בספקו הוא אם יש לפרש הקרא על זה משום דאף בלא קרא ידעין זה מטעם דהוא מעיקרי האמונה והוי דרשת הספרי מלעבדו זו תפלה בהכרח על כל הימים אף שלא בעת הצורך שזהו לדידיה רק אסמכתא, או שאף שא"צ קרא מ"מ יש לפרש לעבדו על זה שיתפלל בעת צרה ויהיה ע"ז עוד עשה לבד החיוב מצד עיקרי האמונה. וכיון שמצד עיקרי האמונה יש חיוב הוא חיוב גם על בן נח להתפלל בעת צרתו ויהיה לו שכר על אמונתו בהשי"ת ותפלתו אליו כמחוייב ועושה בתפלה זו דבעת צרה.

II. A Call To Attention

4. מסכת יבמות דף סד עמוד א

א"ר יצחק: מפני מה היו אבותינו עקורים? מפני שהקב"ה מתאוה לתפלתן של צדיקים

5. רבינו בחיי - פרשת בשלח פרק יד פסוק י

"ופרעה הקריב", הקריב את ישראל בתשובה לאביהן שבשמים. וזהו שאמר מיד: "וישאו בני ישראל את עיניהם" וגו', "ויצעקו בני ישראל אל ה'". תפשו אומנות אבותיהם, כאברהם כתיב: (בראשית יט, כז) "וישכם אברהם בבקר אל המקום", ביצחק כתיב: (שם כד, סג) "ויצא יצחק לשוח בשדה", ביעקב: (שם כח, יא) "ויפגע במקום". ועל זה נמשלו ישראל לתולעת שנאמר: (ישעיה מא, יד) "אל תיראי תולעת יעקב", מה תולעת זו אינה מכה את הארזים אלא בפיה והיא רכה ומכה דבר קשה, כך אין להם לישראל אלא תפלה

6. מסכת סנהדרין דף צז עמוד ב

אם אין עושין תשובה הקדוש ברוך הוא מעמיד להן מלך שגזרותיו קשות כהמן, וישראל עושין תשובה ומחזירין למוטב.

7. מסכת מגילה דף יד עמוד א

ויסר המלך את טבעתו אמר רבי אבא בר כהנא: גדולה הסרת טבעת יותר מארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות שנתבאו להן לישראל, שכולן לא החזירו למוטב, ואילו הסרת הטבעת החזירתן למוטב.

III. Burning Bridges

8. תורה תמימה - פרשת מטות פרק לא פסוק ז

והרמב"ם בפ"ו ממלכים ה"ז כתב וז"ל, כשצרין על עיר לתפשה אין מקיפין אותה מארבעה רוחותיה אלא משלש רוחות

ומניחין מקום לבורח ולכל מי שירצה להמלט על נפשו
ובטעם הפרצה מרוח רביעית י"ל משום דאם לא הניחו להם כל פתח להמלט היו לוחמים כולם כמתאשים עד שארית
כוחותיהם. והיה קשה כבושם לפני ישראל. משא"כ אם יש מקום לנוס ולהמלט

9. ספר שמואל-א פרק א

- (ח) וַיֹּאמֶר לֵה אֶלְקָנָה אִישָׁה חֲנָה לְמָה תְּבַכִּי וְלָמָּה לֹא תֹאכְלִי וְלָמָּה יָרַע לְבַבְךָ הַלּוֹא אֲנֹכִי טוֹב לְךָ מֵעֲשָׂרָה בָּנִים:
(ט) וַתִּקֶּם חֲנָה אַחֲרָי אֶכְלָה בְּשִׁלְהָ וְאַחֲרָי שָׁתָה וְעָלִי הִכְתִּינְי יֹשֵׁב עַל הַפֶּסֶא עַל מְזוּזַת הַיֵּכָל ה':
(י) וְהִיא מֵרַת נֶפֶשׁ וַתִּתְפַּלֵּל עַל ה' וּבְכָה תְּבַכֶּה:
(יא) וַתְּדַר נָדָר וַתֹּאמֶר ה' צְבָאוֹת אִם רָאָה תְּרָאָה בְּעֵינַי אֲמַתְךָ וּזְכַרְתִּנִּי וְלֹא תִשְׁכַּח אֶת אֲמַתְךָ וְנָתַתָּה לְאֲמַתְךָ זֶרַע
אֲנָשִׁים וְנָתַתִּיו לְה' פֶּלִי יָמֵי חַיָּיו וּמוֹרָה לֹא יֵעָלֶה עַל רֹאשׁוֹ:
(יב) וְהִנֵּה כִּי הִרְבַּתָּה לְהִתְפַּלֵּל לְפָנַי ה' וְעָלִי שְׁמַר אֶת פִּיהָ:
(כ) וַיְהִי לְתַקְפוֹת הַיָּמִים וַתֵּהָר חֲנָה וַתֵּלֶד בֶּן וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שְׁמוּאֵל כִּי מֵה' שְׂאֵלְתִינוּ:

10. מסכת ראש השנה דף יא עמוד א

בראש השנה נפקדה שרה רחל וחנוה

11. הגרי"ד סולובייצ'יק (ספר הררי קדם - סימן כח)

ונראה דבכל הימים והשנים שהיתה חנה עקרה בלא ולד, הלא בודאי היו אלקנה וחנוה עושים כיצחק ורבקה, והיא היתה מתפללת בזוית זו והוא היה מתפלל בזוית אחרת. אולם כל זה היה עד ויהי היום. אבל "ויהי היום ויאמר לה אלקנה אישה חנה למה תבכי ולמה לא תאכלי ולמה ירע לבבך הלא אנכי טוב לך מעשרה בנים." דהיינו, מהיום אלקנה אישה משנה את הנהגתו ואומר לחנה אין מקום עוד לבכי ותחנונים וחסל סדר תפלה, כי כבר נגזרה גזירה ולא יהיו לך בנים ואין עוד תקוה, ואנכי טוב לך מעשרה בנים, וצריך לקבל את גזירת השם. ומכאן ואילך חנה נשארה לבדה בודדה בבכייתה ותחנוניה והיא מרת נפש ותתפלל על ה' ובכה תבכה, ובו ביום חנה מגיעה להכרה שאין לה על מי להשען אלא על ה', לא על רבי לא על רב וכ"ג כעלי הכהן ואף לא על אלקנה בעלה הצדיק אלא רק על ה' לבדו ואז נפקדה חנה. וזהו מלכיות עבודת היום של ר"ה, אין עוד מלבדו.

12. מסכת סוטה דף מט עמוד ב

בעקבות משיחא - חוצפא יסגא, ויוקר יאמיר, הגפן תתן פריה והיין ביוקר, ומלכות תהפך למינות, ואין תוכחת, בית וועד יהיה לזנות, והגליל יחרב, והגבלן ישום, ואנשי הגבול יסובבו מעיר לעיר ולא יחוננו, וחכמות סופרים תסרח, ויראי חטא ימאסו, והאמת תהא נעדרת, נערים פני זקנים ילבינו, זקנים יעמדו מפני קטנים, בן מנוול אב, בת קמה באמה, כלה בחמותה, אויבי איש אנשי ביתו, פני הדור כפני הכלב, הבן אינו מתבייש מאביו, ועל מה יש לנו להשען? על אבינו שבשמים

13. הרב ירוחם ליבוביץ (ספר דעת תורה - פרשת בשלח)

באמרם תפשו אומנות אבותם באו ללמוד ונמצאו מלמדים על כל סוד התפלה מגלים לנו חז"ל סוד גדול בענין תפלה הנה הכלל ישראל הרי התפללו כאן בעת צרה גדולה מן המצר המוחלט מוקפים מכל צד הים סוגר השונא רודף והחיות מן המדבר ואין כל דרך להמלט
כי סוד הדבר הוא כי אצל הכלל ישראל תמיד הנם בבחינת מן המצר מעולם אין להם על מי לסמוך ולמישהו אתר לפנות כי אם לצעוק אל ה'!

הלא באמת אין אתנו כל חילוק בין מצב של הרחבה והרוחה ובין מצב של לחץ וצרה תמיד אנו תלויים על בלימה באין ממש כל מעמד ומהלך ואל מי נבטח ומי יושיענו אין לנו ודאי להשען אלא על אבינו שבשמים והוא סוד התפלה שבאה דוקא אחרי הכרה גמורה כי אין כל מצב זולתו ית' אין עוד מלבדו וזהו ענין תפשו אומנות אבותם כי באו אז לדרגת אבותם הקדושים אשר הם היו תמיד מן המצר לקרוא אך בשם ה' כי על כן כל המצבים אחד הם מצב הרחבות כמצב של צרה ולחץ כי רק הוא מושיענו